

Sygn.akt III AUa 575/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SO del. Dorota Zarzecka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku U. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zapłatę odsetek

na skutek apelacji wnioskodawczyni U. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łomży

III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 20 kwietnia 2012 r. sygn. akt III U 160/12

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 22 lutego 2012r. w ten sposób, że przyznaje U. K. odsetki za okres od 18 lutego 2012r. do 29 lutego 2012r. od kwoty stanowiącej wyrównanie renty z tytułu niezdolności do pracy;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt III AUa 575/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 lutego 2012 roku wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił U. K. prawa do odsetek od wypłaconego wyrównania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Organ rentowy wskazał, że stosownie do art. 118 ust. 1 i 1a w/w ustawy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Łomży Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 1138/11, przyznający U. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 1 sierpnia 2011 roku do dnia 31 lipca 2012 roku.

U. K. odwołała się od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i przyznania prawa do odsetek. Podniosła, że lekarz orzecznik ZUS, jak również komisja lekarska ZUS błędnie ocenili stan jej zdrowia, uznając, że jest ona zdolna do pracy. Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2012 roku oddalił odwołanie. Sąd I instancji ustalił, że w dniu 25 lipca 2011 roku U. K. złożyła w organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 29 sierpnia 2011 roku nie stwierdził u odwołującej niezdolności do pracy. U. K. wniosła sprzeciw od powyższego orzeczenia do komisji lekarskiej ZUS. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 29 września 2011 roku również nie stwierdziła, aby odwołująca była osobą niezdolną do pracy. Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 5 października 2011 roku odmówiono U. K. prawa do dochodzonego świadczenia. W toku postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w celu ustalenia stanu zdrowia odwołującej dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu neurologii, ortopedii, kardiologii oraz medycyny pracy. Biegli lekarze sądowi powyższych specjalności po przeanalizowaniu dokumentacji medycznej oraz zbadaniu U. K. stwierdzili, iż jest ona nadal częściowo niezdolna do pracy od dnia 1 sierpnia 2011 roku na okres jednego roku. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznano odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 1 sierpnia 2011 roku do dnia 31 lipca 2012 roku. W wyroku nie zawarto rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego. Powyższy wyrok jest prawomocny od dnia 11 stycznia 2012 roku. W dniu 16 stycznia 2012 roku odpis wyroku wysłano do organu rentowego, do którego wpłynął w dniu 19 stycznia 2012 roku. W toku postępowania zmierzającego do wykonania powyższego wyroku organ rentowy w dniu 1 lutego 2012 roku zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w Ł. w celu ustalenia kwoty podlegającej refundacji w związku z pobieraniem przez odwołującą zasiłku dla bezrobotnych. W dniu 9 lutego 2012 roku Powiatowy Urząd Pracy w Ł. poinformował organ rentowy, iż U. K. pobrała zasiłek dla bezrobotnych w okresie od dnia 8 października 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku w łącznej kwocie 2.558,40 złotych i wniósł o refundację tej kwoty. W dniu 22 lutego 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w wykonaniu w/w wyroku wydał zaskarżoną aktualnie decyzję, na podstawie której ustalił wysokość świadczenia rentowego za okres od dnia 1 sierpnia 2011 roku do dnia 29 lutego 2012 roku na kwotę 5.143,84 złotych, z której to kwoty potrącił jednocześnie kwotę 2.558,40 złotych, pobraną przez odwołującą w tym okresie z tytułu zasiłku dla bezrobotnych. Sąd I instancji wskazał, iż przepis art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) określa termin, w którym organ rentowy jest zobowiązany do wydania decyzji. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska odwołującej, iż zarówno decyzja organu rentowego z dnia 5 października 2011 roku odmawiająca U. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz wyrok Sądu Okręgowego w Łomży Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 zostały wydane na podstawie tych samych dowodów. Powyższy wyrok zapadł po przeprowadzeniu dowodu z opinii zespołu biegłych lekarzy sądowych, którzy wypowiedzieli się w przedmiocie stanu zdrowia odwołującej. Sąd I instancji zauważył przy tym, że stwierdzony przez biegłych okres niezdolności do pracy był stosunkowo krótki. Orzeczono tylko roczną niezdolność, zaś licząc od dnia badania odwołującej przez biegłych - na okres niespełna 9 miesięcy. Stąd Sąd Okręgowy wywiódł wniosek, że istnienie niezdolności do pracy nie było oczywiste. Podstawą wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 5 października 2011 roku były natomiast zgodne orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 29 sierpnia 2011 roku oraz komisji lekarskiej ZUS z dnia 29 września 2011 roku, w których stwierdzono, że odwołująca nie jest niezdolna do pracy. Stosownie zaś do art. 14 ust. 3 w/w ustawy orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. Sąd I instancji uznał, że organ rentowy, wydając decyzję z dnia 5 października 2011 roku, prawidłowo orzekł w przedmiocie prawa odwołującej do dochodzonego świadczenia w oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej ZUS. Nadto wskazał, że okoliczność, iż w wyroku Sądu Okręgowego w Łomży Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 nie zawarto rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia, jednakże, zdaniem

Sądu I instancji, świadczy o tym, że sąd orzekający takiej odpowiedzialności organu rentowego się nie dopatrył. W dalszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że data wpłynięcia do organu rentowego prawomocnego wyroku w niniejszej sprawie nie była ostatnią okolicznością podlegającą wyjaśnieniu, niezbędną do wydania decyzji. Uznał, że w przedmiotowej sprawie konieczne było dokonanie przez organ rentowy ustalenia wysokości zasiłku dla bezrobotnych, pobranego przez odwołującą. Zdaniem Sądu I instancji ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została wyjaśniona dopiero w dniu 9 lutego 2012 roku, kiedy do organu rentowego wpłynęła informacja z Powiatowego Urzędu Pracy w Ł. o wysokości pobranego przez odwołującą zasiłku dla bezrobotnych. Z powyższego względu, w ocenie Sądu Okręgowego, wydanie zaskarżonej aktualnie decyzji nastąpiło z zachowaniem terminu wynikającego z art. 118 ust. 1 i 1a w/w ustawy. Jako dodatkowy argument przemawiający za tym, iż organ rentowy nie uchybił powyższemu terminowi podał to, że odwołująca nie doznała szkody. Pobierała bowiem zasiłek dla bezrobotnych (rozliczony w ramach zaskarżonej aktualnie decyzji), zatem część środków zaliczonych obecnie na poczet przyznanej renty otrzymała zanim zapadł i uprawomocnił się wyrok Sądu przyznający świadczenie. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

U. K. zaskarżyła powyższy wyrok w całości. W jej ocenie, w sytuacji, gdy Sąd dokonał odmiennej od organu rentowego oceny stanu jej zdrowia i przyznał prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji nie jest prawomocny wyrok Sądu, lecz orzeczenie lekarza orzecznika ZUS bądź komisji lekarskiej ZUS (którym nieprawidłowo oceniono stan zdrowia).

Wskazując na powyższy zarzut odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do odsetek od wyrównania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 30-go dnia od wydania powyższych orzeczeń na etapie postępowania przed organem rentowym do dnia wypłaty wyrównania renty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja częściowo jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za swoje.

Jak wynika z treści art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Stosownie zaś do treści art. 118 ust. 1 a w/w ustawy w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 330/09 (lex numer 604220), iż przepis zawarty w zdaniu drugim art. 118 ust. 1a w/w ustawy nakłada na Sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, tj. zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Sąd Okręgowy słusznie zwrócił uwagę w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 nie badał tego, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, czy też takiej odpowiedzialności nie ponosi, zaś w sentencji wyroku nie znalazło się rozstrzygnięcie powyższej kwestii. Jakkolwiek powyższe zaniechanie Sądu Okręgowego w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzekającego w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 jest niezgodne z prawem, to trzeba podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, iż powyższa okoliczność nie niweczy możliwości dokonania w

niniejszym postępowaniu ustalenia odpowiedzialności organu rentowego. W powyższym zakresie Sąd Apelacyjny w całości aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 24 marca 2011 roku w sprawie o sygn. akt I UZP 2/11 (Biuletyn Sądu Najwyższego 2011/3/25, lex numer 784338), iż brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a w/w ustawy nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Nie można natomiast zgodzić się ze stwierdzeniem Sądu Okręgowego, zawartym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, iż brak rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego w sentencji wyroku Sądu przyznającego prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, przemawia za tym, że Sąd orzekający nie dopatrywał się odpowiedzialności organu rentowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., wydający decyzję z dnia 5 października 2011 roku, prawidłowo rozważył możliwość przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, opierając się na ocenie przesłanki niezdolności do pracy zawartej w orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS. Lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 29 sierpnia 2011 roku nie stwierdził u U. K. niezdolności do pracy. Z powyższym orzeczeniem nie zgodziła się odwołująca i wniosła od niego sprzeciw. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 29 września 2011 roku również nie stwierdziła, aby odwołująca była osobą niezdolną do pracy.

Stosownie do art. 14 ust. 3 w/w ustawy rzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Sąd Sąd I instancji uznał, że organ rentowy, dysponując orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS stwierdzającej, iż odwołująca nie jest osobą niezdolną do pracy, zgodnie z art. 14 ust. 3 w/w ustawy, decyzją z dnia 5 października 2011 roku prawidłowo odmówił prawa do dochodzonego świadczenia.

Postępowanie sądowe reguluje ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 roku, Nr 43, poz. 296 ze zm.). Przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przed Sądem stwarzają większe możliwości dowodowe od tych, którymi dysponuje organ rentowy. Sąd Okręgowy w Łomży Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt III U 1138/11, korzystając z tych możliwości dowodowych, na podstawie art. 278 § 1 k.p.c. dopuścił dowód z opinii zespołu biegłych lekarzy sądowych o specjalnościach odpowiadających schorzeniom zgłaszanym przez odwołującą. Na podstawie powyższej opinii poczynił ustalenia co do stanu zdrowia U. K. odmienne od tych, których dokonał organ rentowy.

Jak wyżej wskazano, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wydał decyzję, opierając się na treści orzeczenia komisji lekarskiej ZUS, do czego zobowiązywała go obowiązująca procedura. Należy zatem stwierdzić, że organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji oraz nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia okoliczności warunkującej prawo do świadczenia. W toku postępowania przed ZUS zostały wydane: opinia lekarza orzecznika ZUS, jak również - skutek złożenia sprzeciwu od tego orzeczenia - orzeczenie komisji lekarskiej ZUS. Orzeczenie komisji lekarskiej ZUS stanowiło podstawę odmowy prawa do świadczenia w postępowaniu przed organem rentowym. Zaznaczyć przy tym należy, iż organ rentowy nie ma możliwości zasięgnięcia u biegłych sądowych wiadomości specjalnych, która to możliwość pozostaje jedynie w gestii Sądu.

W tym miejscu należy wskazać, że Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 roku w sprawie o sygn. akt I UK 345/08 (OSNP 2010/23-24/293, lex numer 653437), iż organ rentowy nie ma obowiązku wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego w terminie 30 dni od wpływu prawomocnego wyroku sądu zmieniającego uprzednią decyzję tego organu odmawiającą prawa do renty, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym uzasadnione było ustaleniami, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed tym organem.

Z powyższych względów, zdaniem Sądu II instancji, organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd, stosownie do art. 118 ust. 1 a w/w ustawy, w przedmiotowej sprawie za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji należy uznać dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego do organu rentowego, nie zaś, jak domagała się U. K. – datę wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS bądź komisji lekarskiej ZUS.

Jak wynika z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego, odpis prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łomży Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 1138/11 (którym przyznano prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy) wpłynął do organu rentowego w dniu 19 stycznia 2012 roku. Stąd organ rentowy zobowiązany był do wydania decyzji wykonującej powyższy wyrok do dnia 18 lutego 2012 roku.

Nieprawidłowo Sąd I instancji uznał, że organ rentowy był uprawniony do wydania powyższej decyzji w terminie późniejszym, uzasadniając to koniecznością uzyskania z Powiatowego Urzędu Pracy w Ł. informacji o wysokości pobieranego przez odwołującą zasiłku dla bezrobotnych. Jak wyżej wskazano w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie art. 118 ust. 1 a w/w ustawy, zgodnie z którym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji należy uznać dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego do organu rentowego.

Zaskarżona aktualnie decyzja organu rentowego została wydana w dniu 22 lutego 2012 roku, zaś wypłata wyrównania należnego odwołującej świadczenia rentowego nastąpiła w dniu 29 lutego 2012 roku (okoliczność niekwestionowana przez organ rentowy na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 października 2012 roku).

Tym samym zasadne jest przyznanie na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) prawa do odsetek od świadczenia rentowego za okres od dnia 18 lutego 2012 roku (30-go dnia od dnia 19 stycznia 2012 roku, czyli od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji) do dnia 29 lutego 2012 roku (dnia wypłaty wyrównania świadczenia rentowego).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji wyroku, zaś jak w pkt II sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

A.K.